

چقدر همدیگر را می شناسید؟ برنامه‌ای برای پویایی روابط والدین و نوجوانان

نوشتۀ: دینا جی . هاوز

ترجمه: مسلم گوهری

منبع:

THE SCHOOL COUNSELOR

NOVEMBER 1996

VOL . 44 PP(115-124)

مقدمه

که " اصولاً برابری یا نابرابری روابط کودکان و بزرگسالان است که موجب اثربخشی یا بی اثر بودن روابط می شود. " با این حال، الکلایند، طرفدار از بین رفتن قدرت و اقتدار^۵ بزرگسالان نیست. او به صراحت اعلام می کند که بزرگسالان ضمن حفظ نقش بزرگسالی خود، باید کودکانشان را درک کنند.

نوجوانان نیز در طول دوره نوجوانی، در پی کسب آزادی بیشتر هستند و این در حالی است که والدینشان، مسؤولیت پذیری بیشتری از آنها انتظار دارند (الکلایند، ۱۹۷۱). بنابراین به نظر می آید بهبود روابط والدین و نوجوانان، مستلزم عواملی است که زمینه اشتراک مساعی آنها را فراهم کند.

یکی از علل عمده ضعف روابط والدین و نوجوانان، کمبود همدلی و قدردانی از همدیگر است و با وجود علاقه شدید والدین به حفظ ارتباط با نوجوانشان، ممکن است به محض دخالت یک عامل میانجی مؤثر، این رابطه روبه سستی گذارد. نوجوانان از والدینشان انتظار

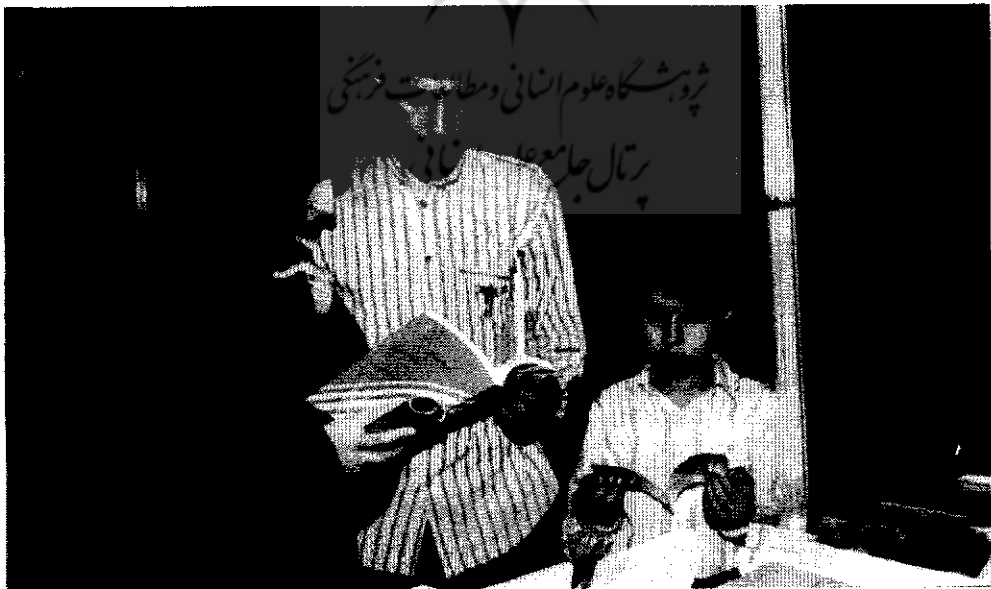
کودکان با ورود به مرحله نوجوانی، بتدریج از والدین خود کناره گیری می کنند (الکلایند و واینر، ۱۹۷۸).^۱ آغازین سالهای نوجوانی^۲ (۱۱ تا ۱۴ سالگی) را زمان تلاش نامطمئن برای استقلال تعریف کرده اند. بنابراین طبیعی است که تقریباً با فرا رسیدن سالهای میانی مدرسه (دوره راهنمایی) والدین، در ارتباط با کودکانشان احساس طرد شدگی کنند و احتمالاً با کاهش ارتباط کودکانشان با محیط خانه، دچار آشفتگی^۳ و ناکامی^۴ شوند.

این وضعیت، با توجه به این واقعیت که یکی از ویژگیهای روابط کودکان و بزرگسالان " نابرابری روابط " است، پیچیده تر می شود (الکلایند، ۱۹۷۱). الکلایند، خاطر نشان می کند

مقررات، مطلع می‌سازند، آنها به اندازه کافی، احساس بزرگی و آزادی می‌کنند.

نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که سالهای بین ۱۲ و ۱۵ سالگی از آسیب‌پذیرترین سالهای زندگی نوجوانان امروزی هستند (مؤسسه تحقیقات^{۱۳}، ۱۹۹۰). این سنین معمولاً سالهایی هستند که نوجوانان برای اولین بار با پدیدآیی تمایلات جنسی و اجبار شدید همسالان برای انجام برخی رفتارهای مغایر با ارزشهای اجتماعی مواجه می‌شوند. برای مقابله با آثار بالقوه این موضوعات در سالهای آغازین نوجوانی، والدینی که بتوانند با کودکانشان روابط همدلانه و سالم داشته باشند، تا حدود زیادی آنها را در غلبه بر فشارهای این موضوعات و دیگر مسائل بلوغ یاری می‌دهند. بحث حاضر، مقدمه طرح برنامه‌ای برای پویایی تعامل صحیح بین والدین و نوجوانان است. هدف اصلی این برنامه؛ یعنی فرایند

دارند که آنها نسبت به مشکلاتشان دلسوز^۶ باشند و تغییرات خلقی و بازگشت موقتی آنان را به دوران کودکی تحمل کنند (الکایند، ۱۹۷۱، صفحه ۹۱). نتایج تحقیقات نشان می‌دهند که همدلی والدین^۷، نوجوانان را آرامش می‌بخشد (کارستن سن^۸، ۱۹۸۷؛ فردریکسن و کارستن سن^۹، ۱۹۹۰) اگر این همدلی همراه با صمیمیت باشد، به احتمال زیاد، نوجوانان با والدینشان گفت‌وگو می‌کنند و به هنگام بروز مشکلات به دیدگاههای آنان نیز توجه می‌کنند (فاین^{۱۰} ویداناف^{۱۱} و دانلی^{۱۲}، ۱۹۹۳). بنابراین اگر والدین محیطی آرام، همراه با همدلی به وجود آورند و با نوجوانانشان صمیمی باشند، در این صورت، اساس راهنمایی‌های بیشتر در آینده، بنیان‌گذاری می‌شود. علاوه بر این، الکایند و واینر (۱۹۷۱)، معتقدند، زمانی که والدین نوجوانانشان را از علل تصمیم‌گیری‌ها و

طرفین (یعنی والدین و نوجوانان) است . بیلی^{۱۹} (۱۹۸۱)، پرسشنامه‌ای را تهیه کرده است که موجب شناخت شما از کودکان می‌شود. در فرم تجدید نظر شده این پرسشنامه، یک بخش اضافی ، برای سنجش میزان شناخت نوجوانان از والدینشان در نظر گرفته شده است (هاوز و باردلی،^{۲۰} ۱۹۸۷). در مقاله حاضر، گزیده‌هایی از هر دو بخش این پرسشنامه (یعنی بخش والدین و بخش نوجوانان) مورد استفاده قرار گرفته است . در پاسخگویی به این پرسشنامه‌ها، هر یک از طرفین (والدین یا نوجوانان)، ممکن است به بعضی از سؤالات پاسخ مثبت و به بعضی دیگر پاسخهایی مانند : " خوب ، من فکر می‌کنم ...، نظری ندارم " و پاسخهایی از این قبیل بدهند.

اهداف و مقاصد^{۲۱}

هدف اصلی این برنامه، توسعه روابط صحیح میان والدین و نوجوانان است . دیگر

افزایش همدلی میان والدین و نوجوانان،^{۱۴} که برای والدین و نوجوانان بسیار سودمند می‌باشد، فعالیتی است که والدین و نوجوانان را قادر به درک یکدیگر و اتخاذ دیدگاهی مثبت نسبت به یکدیگر می‌کند.

مشاوران،^{۱۵} در کمک به والدین و نوجوانان برای برقراری روابط صحیح و حفظ اصولی که امنیت و استقلال نوجوانان را به هنگام بزرگسالی تأمین می‌کند، نقش بسیار مهمی دارند. یکی از اصول " پویایی گروه "^{۱۶} این است که اگر کسی بتواند در داخل گروه تعاملی را آغاز کند، خود این تعامل ساده می‌تواند روابط را گسترده تر کند (ناپی بر و جرسن فلد،^{۱۷} ۱۹۹۳). به نظر می‌آید، به کارگیری این اصل، برای آغاز تعامل والدین و نوجوانان^{۱۸} درست و منطقی خواهد بود.

یکی از راههای ایجاد احساس همدلی و قدردانی، استفاده از روشی است که مستلزم در نظر گرفتن علایق، ویژگیها و صفات هر یک از

اهداف جزئی تر عبارتند از :

الف) افزایش درک همدلانه^{۲۲} والدین و نوجوانان از یکدیگر.

ب) ارائه اصولی برای ایجاد روابط عالی تر و نیز تداوم این روابط بین والدین و نوجوانان.

محتوا^{۲۳}

این برنامه را می توان با والدین آغاز کرد. از این رو، برای جلوگیری از اختلاط هر دو بخش برنامه (بخش والدین و نوجوانان)، به مشاوران توصیه می شود که کار را با والدین آغاز کنند. در صورت حضور والدین، برنامه را می توان با بحث درباره موضوعاتی خاص مثل روابط والدین و نوجوانان، بحث های گروهی و یا بحث های آموزشی آغاز کرد.

اگر هدف، آشنایی والدین برای هدایت روابطشان با نوجوانان باشد، این برنامه اطلاع رسانی و راهنمایی را می توان هم از طریق مدرسه و هم از طریق رسانه ها ارائه کرد. و اگر هدف، آموزش و راهنمایی عده خاصی از والدین باشد، ممکن است دعوت حضوری یا تماس تلفنی نتیجه بهتری داشته باشد.

اقدام آغازین^{۲۴}

چنانکه ذکر شد، در آغاز برنامه حضوری، برای آشنایی بیشتر والدین با یکدیگر، لازم است از یک روش "رفع مانع"^{۲۵} (مثل بحث، بازی، آموزش و ...) استفاده شود. توصیه می شود که اگر گروه، گسترده باشد (۱۵ نفر یا بیشتر) از روش "ردگیری" استفاده شود که طی آن والدین، در پاسخ به سؤالات پرسشنامه یا پرسشگر می توانند با یکدیگر گفت و گو کنند.

پی ریزی^{۲۶}

پس از ایجاد آشنایی گروهی، مرحله بعد، آغاز بحث درباره فاصله خاصی است که بین نوجوانان و والدین آنها به وجود آمده است. با این بحث، ابتدا در مورد ماهیت مرحله نوجوانی در عصر حاضر اطلاعاتی ارائه می شود و آن گاه درباره این تصور که نوجوانان،

تنهایی را دوست دارند، یا اینکه رابطه با والدین را نمی خواهند، بحث می شود. درست است که نوجوانان احتمالاً نمی خواهند همیشه با والدینشان باشند، اما در عین حال آنها نمی خواهند با خانواده کاملاً قطع رابطه کنند. این نکته مهمی است که لازم است والدین از آن آگاه باشند. شایسته است، این بحث با تذکر این نکته که احتمال دارد هم والدین و هم نوجوانان نسبت به همدیگر احساس بیگانگی کنند و همدلی کمی نسبت به هم داشته باشند، پایان پذیرد.

تقویت مهارت های روابط بین فردی^{۲۷}

پس از اینکه والدین متقاعد شدند که نوجوانان واقعاً در فکر کناره گیری کامل از آنها نیستند، بعضی از مشاوران، آموزش و تقویت فنون روابط بین فردی را آغاز می کنند. مفهوم "ارتباط یک طرفه" و "دو طرفه"^{۲۸} و نیز چگونگی استفاده از پیام های شخصی^{۲۹} مربوط توضیح داده شده، تمرین می شوند. به مفهوم ارتباط یک طرفه و دو طرفه در برنامه های ارتباط متعددی اشاره شده و توسط پیففر و جونز^{۳۰} (۱۹۷۴) به صراحت تعریف شده اند. مفهوم "پیامدهای شخصی" نیز، اساساً به گوردن^{۳۱} (۱۹۷۰) نسبت داده می شود. آشنایی والدین با فنون ارتباطی، بخصوص دو نوع

برای نوجوانان جالب خواهد بود.

پس از اینکه والدین و نوجوانان پرسشنامه‌های مربوط را تکمیل کردند، دربارهٔ سؤالهایی که هر یک از طرفین ضعیف پاسخ داده‌اند و نیز در مورد دلایل ضعیف بودن پاسخها، بحث می‌شود؛ با این امید که این بحث منجر به تقویت همدلی و برقراری اصول روابط صحیح بین والدین و نوجوانان، دربارهٔ موضوعات مهم و اساسی شود. تأکید عمدهٔ این برنامه بر ایجاد فرصتی برای بحث دربارهٔ علایق مشترک والدین و نوجوانان، یا به عبارت دیگر، ایجاد توافق دربارهٔ چیزهایی است که برای هر دو طرف مهم می‌باشند، هر چند که در یک موقعیت آزمایشی، ممکن است والدین، ضرورتاً علایق نوجوانان را به علایق شخصی خودشان ترجیح دهند. به هر حال، اگر مشاوران بتوانند هر دو طرف (والدین و نوجوانان) را برای پاسخ‌گویی به پرسشنامه‌هایشان متقاعد کنند، اساس روابط مثبت ایجاد می‌شود. مشاورانی که از این پرسشنامه‌ها استفاده کرده‌اند، نتیجه گرفته‌اند که معمولاً شناخت نوجوانان از والدینشان خیلی بیشتر از شناخت والدین از نوجوانان است.

روشهای ارزشیابی^{۳۳}

ارزشیابی را به دو صورت می‌توان انجام داد: کیفی^{۳۴} و کمی^{۳۵}. هر دو روش، به فرایند بررسی تأثیرات برنامه روی شرکت کنندگان کمک می‌کند. ارزشیابی کیفی، برداشت والدین از برنامه و تأثیرات آن را ارزیابی می‌کند، و ارزشیابی کمی روی عناصر متعدد برنامه و برداشت والدین از هر یک از این عناصر تأکید

ارتباط مذکور بسیار مفید است؛ زیرا آنها، اغلب، در ارتباط با نوجوانان، با پیام شخصی "من" ارتباط برقرار می‌کنند و بندرت از ارتباط دو طرفه استفاده می‌کنند. کل این قواعد، از اصول اثربخشی برنامه حاضر، (P-TEEP) هستند.

اجرای برنامه^{۳۲}

در این مرحله، پرسشنامه برنامه، به عنوان ابزار تقویت روابط والدین و نوجوانان و درک همدلانهٔ آنها از یکدیگر ارائه می‌شود. هر دو فرم این پرسشنامه (یعنی فرم والدین و فرم نوجوانان)، اولین ابزارهای این برنامه، برای پویایی تعامل والدین و نوجوانان هستند. این پرسشنامه‌ها تا حدودی نامعمول هستند. آنها از والدین و نوجوانان می‌خواهند تا یکدیگر را به طریقی تصور کنند که در روابط روزانه خودشان معمولاً از آن روش استفاده نمی‌کنند. جای تعجب است که نوجوانان، غالباً در پاسخ‌گویی به پرسشنامهٔ والدین خود، خیلی دقیق‌تر از والدین، در پاسخ‌گویی به پرسشنامهٔ نوجوانانشان عمل می‌کنند.

در آغاز استفاده از برنامه حاضر، بهترین حالت، احتمالاً درخواست از والدین برای پاسخ‌گویی به سؤالات در اجتماع والدین است. قبل از اینکه آنها، در چهارچوب برنامه، با نوجوانان ارتباطی برقرار کنند، لازم است برای آشنایی و آمادگی آنان مطالبی بیان شود. غالباً اگر نوجوانان، به هنگام پاسخ‌گویی به پرسشنامهٔ والدین، تشویق شوند که این کار را جدای از والدین خود انجام دهند، نتیجهٔ بهتری حاصل می‌شود، زیرا مشاهدهٔ اینکه چه کسی (والدین یا نوجوانان) بیشترین نمره را می‌گیرد،

می نماید.

ارزشیابی کمی

برای ارزیابی برداشتهای والدین و نوجوانان از ابعاد مختلف برنامه، می توان از یک ابزار کمی استفاده نمود. بدین ترتیب شرکت کنندگان، هر بخش از برنامه را روی یک مقیاس پنج نقطه‌ای "لیکرت"^{۳۶} از درجه خیلی مؤثر تا خیلی بی تأثیر درجه بندی می کنند. مقوله‌های مورد استفاده در این وسیله، عناوین هر یک از مراحل برنامه (رفع مانع، تعریف روابط والدین و نوجوانان، برقراری ارتباط و ارائه پرسشنامه) می باشد.

نتیجه گیری

امروزه که محیط نوجوانان، تحت فشار والدین پرتوقع^{۳۷} و کنترل ملی^{۳۸} ارزشهای خانوادگی^{۳۹} قرار دارد، لزوم حفظ روابط والدین و نوجوانان با یکدیگر بیش از پیش

ارزشیابی کیفی

یکی از روشهای ارزشیابی نتایج، بازخوردهای کلامی یا کتبی والدین و نوجوانان، تقریباً دو ماه پس از پایان برنامه است. اگر برای نشان دادن ارتباط صحیح از یک نمایش آموزشی استفاده شود؛ با ایجاد یک گفت و گوی آزاد با والدین شرکت کننده در برنامه، ممکن است اطلاعات جالبی به دست آید. یکی دیگر از روشهای ارزشیابی، مصاحبه فردی با والدین، چند ماه پس از شرکت در برنامه است. همچنین می توان با دانش آموزانی که برای شرکت در این برنامه دعوت شده اند نیز درباره میزان ارتباطشان با والدین و کیفیت این ارتباطها مصاحبه نمود. این روشهای ارزشیابی، احتمال دستیابی برنامه حاضر به اهداف تعیین شده را نشان می دهد.

- ۶- در باشگاه ورزشی، نوجوان شما، آیا ترجیح می‌دهد بازی کند، نرمش کند، مسابقه بدهد، یا اینکه اصلاً دخالت نمی‌کند؟
- ۷- هنرمند محبوب و با سابقه او چه کسی است؟
- ۸- در خانواده، چه کسی بیشترین تأثیر را روی نوجوان شما دارد؟
- ۹- اهداف مهم و کم اهمیت او در تحصیل چه چیزهایی هستند؟

احساس می‌شود. مشاوران برای کمک به ایجاد و حفظ این روابط نقش مهمی بر عهده دارند. استفاده از برنامه حاضر (P-TEEP) می‌تواند با کمک به والدین برای در نظر گرفتن شرایط حاکم بر نوجوانان و برقراری روابط مناسب و نیز درگیر کردن نوجوانان با فعالیت‌هایی که منجر به درک همدلانه می‌شود، می‌تواند احیاگر روابط صحیح والدین و نوجوانانشان باشد.

"ضمیمه"

بخش اول: نوجوانتان را دریابید.

پرسشنامه نوجوانان

دستورالعمل:

سؤالات زیر، مخصوص ارزیابی اطلاعات

شما درباره یکی از نوجوانانتان است؛ به هر یک از آنها به بهترین صورت ممکن پاسخ دهید. اگر پاسخ دقیق سؤالی را نمی‌دانید، می‌توانید حدس بزنید.

"همه آنچه درباره او می‌دانم:"

- ۱- بهترین دوست نوجوان شما چه کسی است؟
- ۲- نوجوان شما دوست دارد اتاقش چه رنگی باشد؟
- ۳- بزرگترین قهرمان نوجوان شما چه کسی است؟
- ۴- بیشترین شرمندگی او از چه چیزی است؟
- ۵- بیشترین ترس او از چیست؟

نمره گذاری

از نوجوان خود بخواهید تا پاسخهای شما را بازیابی کند و برای هر پاسخ صحیح یک نمره بدهد. اگر مجموع نمرات شما بین ۲۱ تا ۲۵ باشد، شما خیلی مقرراتی و حساس هستید و به علائق نوجوانتان بیشتر توجه دارید و اگر بین ۱۱ تا ۱۲ نمره گرفتید، شما فقط کمی نوجوان خود را می شناسید، اما می توانید، مقدار آن را بیشتر کنید. نمرات بین ۶ تا ۱۰ نشان دهنده عدم ارتباط کافی شما با نوجوانتان است که ممکن است ناشی از بی توجهی شما باشد. اگر شما از نمره خود رضایت ندارید تا حد امکان برای تقویت روابط خود با نوجوانتان تلاش کنید.

بخش دوم: واقعاً چه قدر والدین خود را

می شناسید ؟

پرسشنامه والدین

دستورالعمل:

پرسشنامه زیر به منظور آگاهی شما (نوجوان) از میزان شناخت خود از هر یک از والدین تهیه شده است. برای اطلاع از میزان شناخت خود از هر یک از والدین، این بخش را دوبار و هر بار در مورد یکی از والدین پاسخ دهید. ابتدا والدی را که قصد دارید شناخت خود را نسبت به او ارزیابی کنید، مشخص کنید و آن گاه برای اطلاع از این شناخت، به پرسشهای زیر به بهترین صورت ممکن پاسخ دهید. اگر پاسخ سؤالی را نمی دانید، می توانید حدس بزنید.

۱۰- نوجوان شما به کدام توانایی افتخار می کند؟

۱۱- بیشترین شکایت نوجوان شما در خانواده از چیست ؟

۱۲- نمایش تلویزیونی مورد علاقه نوجوان شما چیست ؟

۱۳- اگر شما می توانستید هر چیزی را برای نوجوانتان بخرید، او چه چیزی را انتخاب می کرد؟

۱۴- چه چیزی نوجوان شما را واقعاً ناراحت می کند؟

۱۵- آیا نوجوان شما در میان همسالان خود محبوبیت دارد؟

۱۶- نوجوان شما، به هنگام بزرگسالی دوست دارد چه کاره شود؟

۱۷- بزرگترین شکست نوجوان شما، در سال جاری از چه چیزی بوده است ؟

۱۸- آیا نوجوان شما، در این سنین، احساس کوتولگی یا دراز قدی می کند؟

۱۹- نوجوان شما از کدام (چه) هدیه شما بیشتر قدردانی می کند؟

۲۰- نوجوان شما چه تفریحی را برای اوقات فراغت، بیشتر ترجیح می دهد؟

۲۱- یک وضعیت خانوادگی مطلوب برای نوجوان شما چگونه است ؟

۲۲- نوجوان شما، در مدرسه، به چه صفتی معروف است ؟

۲۳- نوجوان شما، چه زمانی را برای انجام تکالیف خود، ترجیح می دهد؟

۲۴- نوجوان شما به کدام یک از حیوانات اهلی (پرنده، ماهی، ...)، علاقه مند است ؟

۲۵- با ارزش ترین دارایی نوجوان شما چیست ؟

حضور یافت؟ برای چه منظوری؟

۸- بیشترین دغدغه خاطر او از چیست؟

۹- تاکنون، بزرگترین هنر والد شما چه چیز بوده است؟

۱۰- بیشترین شکایت والد شما، در خانواده از چیست؟

۱۱- نمایش تلویزیونی مورد علاقه او چیست؟

۱۲- اگر والد شما می توانست هر چیزی را بخرد، احتمالاً چه چیزی را ترجیح می داد؟

۱۳- قهرمان فیلم مورد علاقه والد شما چه کسی است؟

۱۴- چه چیزی والد شما را واقعاً ناراحت می کند؟

۱۵- اگر والد شما می توانست هر شغلی را داشته باشد، او احتمالاً چه شغلی را ترجیح می داد؟

۱۶- آیا والد شما در طول زندگی خود دوستان زیادی داشته است؟ عده دوستان صمیمی او چند نفر است؟

۱۷- بزرگترین شکست والد شما در سال جاری از چه چیزی بوده است؟

۱۸- والد شما، درباره قد خود چگونه فکر می کند؟ متعادل، خیلی بلند قد یا خیلی کوتاه قد؟

۱۹- چه چیزی را به والد خود داده اید که او از آن خیلی استقبال کرده است؟

۲۰- والد شما، برای گذراندن اوقات فراغت خود چه فعالیتی را ترجیح می دهد؟

۲۱- والد شما چه نوع کتابهایی را بیشتر مطالعه می کند؟

۲۲- وضعیت خانوادگی مطلوب، برای والد شما چگونه است؟

همه آنچه درباره پدرم / مادرم می دانم.

۱- بهترین دوست مادر شما (پدر یا مادر) چه کسی است؟

۲- رنگ مورد علاقه او چیست؟

۳- والد شما از چه کسی بیشتر ذکر خیر می کند (مرده یا زنده)؟

۴- معمولاً چه چیزی موجب شرمندگی او می شود؟

۵- والد شما چه نوع فعالیت جسمانی را بیشتر دوست می دارد؛ پیاده روی، بازی تنیس، نرمش، یا ...؟

۶- در گستره خانوادگی شما (شامل مادر بزرگها و پدر بزرگها و ...) چه کسی بیشترین تأثیر را روی والد شما دارد؟

۷- چه موقع (کی) والد شما در مدرسه

شما را بازبینی کند و برای هر پاسخ درست یک نمره بدهد. اگر نمره شما، بین ۲۵ تا ۳۰ باشد، شما والد خود را خوب می‌شناسید و با همدیگر خیلی ارتباط دارید و اگر نمره شما بین ۱۴ تا ۲۴ باشد، شما والد خود را بیشتر از اغلب نوجوانان می‌شناسید و بالاخره اگر نمره شما زیر ۱۴ باشد، باید ارتباط بیشتری با والد خود داشته باشید و سعی کنید که او را بشناسید.

۲۳- والد شما در طول زندگی خویش، به چه صفتی معروف بوده است؟

۲۴- والد شما، کدام حیوان اهلی را بیشتر دوست می‌دارد؟

۲۵- بهترین هدیه، برای والد شما چه چیزی می‌تواند باشد؟

نمره گذاری:

از والد خود بخواهید تا هریک از پاسخ‌های

پی‌نوشتها:

- 1- ELKIND & WEINER
- 2- EARLY ADOLESCENT YEARS
- 3 - CONFUSION
- 4- FRUSTRATION
- 5- POWER AND AUTHORITY
- 6-SYMPATHETIC
- 7- EMPATIC RESPONSES
- 8- CARSTENSEN
- 9- FREDRICKSON & CARSTENSEN
- 10- FINE
- 11- VOYDANOFF
- 12- DONNELLY
- 13- SEARCH INSTITUTE
- 14- PARENT - TEEN EMPATHY ENHANCEMENT PROCESS (P-TEEP)
- 15- COUNSELORS
- 16- GROUP DYNAMIC
- 17- NAPIER & GERSCHEN FELD.
- 18- PARENT - TEEN INTERACTION
- 19- BAILEY
- 20- HAWES & BARDLEY
- 21- GOALS & OBJECTIVS
- 22- EMPATHIC UNDERSTANDING
- 23- CONTENT
- 24- GETTING STARTED
- 25- ICE - BREAKING
- 26- STABLISHING A FOUNDATION
- 27- ENHANCING INTERPERSONAL COMMUNICATION
- 28- ONE - AND TWO WAY COMMUNICATION
- 29- I MESSAGES
- 30- PFEIFFER & JONES
- 31- GORDON
- 32- INTRODUCING P-TEEP
- 33- EVALUATION STRATEGIES
- 34- QUALITATIVE
- 35- QUANTITATIVE
- 36- LIKERT
- 37- STRUGGLING PARENTS
- 38- NATIONAL FOCUS
- 39- FAMILY VALUES
- 40- PET PEEVE